

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone in za četrt leta 1 krono 50 vin., — po pošti prejemane pa za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vin., za četrt leta 1 krona 80 vin. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 80 vin. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inseerate) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 16 vin., za dvakrat 24 vin., za trikrat 30 vin. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 3. oktobra 1902.

Politični oddelek.

Nagodba.

Končano? Nagodbena pogajanja, ki so trajala skoro tri leta, o katerih se je toliko pisalo, zaradi katerih so letele že tako ostre strele iz Dunaja v Budimpešto in iz Budimpešte na Dunaj, ta nagodbena pogajanja so mej dunajsko in mej ogrsko vlado formalno menda dognana.

Morda je ta in oni, zapeljan po časih jako odločnih besedah ministrskega predsednika Körberja, res upal, da nova nagodba za Cislitvansko ne bo tako slaba in škodljiva, kakor so bile vse dosedanje nagodbe, ali v obče je bilo mnenje o novi nagodbi jako pesimistično. In zdaj se kaže, da je bil ta pesimizen utemeljen in da pogajanja tako zastran cislitvansko-ogrsko trgovinske pogodbe, kakor zastran avtonomnega carinskega tarifa, niso imela za našo državno polovico ugodnega uspeha.

Cislitvanska vlada je morala odjenjati v vseh bistvenovажnih vprašanjih. Celó s tistimi zahtevami ni zmagala, ki so merile le na zagotovljenje poštenja pri izvrševanju nagodbe, kakor na pr. pri vprašanju o veterinarstvu. V tem vprašanju ni Ogrska ne za las odnehala in bodo torej tudi slovenske pokrajine vedno v nevarnosti okuženja. Kakega pomena je to za našo živinorejo in prešičerejo, če je na Ogrskem kar po tisoč krajev okuženih, to leži na dlani.

V nekaterih malopomembnih zadevah je ogrska vlada res odnehala, a šele potem, ko je zmagala v vseh važnih zadevah. Tako je Cislitvanska vlada privolila, da ostanejo ogrski državni papirji v Cislitvanski davka oproščeni — kar je velikanskega pomena za Ogrsko — mej tem, ko se ni moglo za to veliko koncesijo niti tega doseči, da bi Ogrska vlada

z dovoljevanjem tajnih tarifov ne uničevala cislitvanske industrije.

Tudi s carinskim tarifom ni nič bolje. Tudi pri carinskem tarifu je znala ogrska vlada svoje koristi izbornó varovati, mej tem ko je dunajska vlada odjenjala, kjer se je zahtevalo. Ogrska vlada je izposlovala jako visoke carine na kmetijske pridelke, tako da ne bo ne rusko, ne rumunsko žito moglo delati konkurence ogrskemu žitu, nasprotno pa se je uprla carinam na industrijalne izdelke, katere je v interesu avstrijske industrije zahtevala dunajska vlada.

Res, da se je pri določi avtonomnega carinskega tarifa šlo samo za začasen načrt, za teoretično podlago pri bodočih pogajanjih s tujimi državami glede mejnarodnih trgovinskih pogodb; verjetno je tudi, da se bodo pri pogajanjih z Nemčijo in z Italijo marsikateré postavke tega tarifa znatno spremenile, a vender ima s tem tarifom Ogrska vlada v rokah neprecenljivo orožje, s katerim bo lahko dosegla velike uspehe pri mejnarodnih trgovinskih pogodbah, uspehe, za katere bo zopet krvavela — Cislitvanska. Saj so bili že jedenkrat najvažnejši trgovinskopolitični interesi Cislitvanske žrtvovani Ogrski — to je bilo tedaj, ko se je šlo za prometno zvezo monarhije z Balkanom.

Ogrska vlada je bila pri nagodbenih pogajanjih trda, kakor kamen, dunajska pa mehka. Vzrok temu je lahko najti. Krona zahteva v dinastičnem interesu, da se ohrani trgovinsko in carinsko jedinstvo mej Cislitvansko in mej Ogrsko. A ker se Ogrska že davno pripravlja na trgovinsko in carinsko samostojnost, ker je ta samostojnost njen ideal, zato je tudi ni dobiti za nagodbo, katera jej ne daje izrednih ugodnosti, večjih, kakor bi jih dobilo s trgovinsko in carinsko samostojnostjo. V tem oziru nima krona na Ogrsko nikakega vpliva.

Pač pa ima vpliv na cislitvansko vlado in tako se je zgodilo, da je pri pogajanjih mej obema vla-

dama moral Körber odnehavati, Szell pa je zmagal.

Zdaj ima besedo dunajski parlament. A zdi se nam, da nanj ni računati. Ogrski parlament odobri nagodbo, to je gotovo. Če bi se zgodilo, kar pa ni verjetno, da dunajski parlament nagodbe ne odobri, no, potem se uveljavi brez parlamenta. Pri naših razmerah je to lahko mogoče.

„T u j c i“.

(II. slovenska umetniška razstava.)

Pri slavnostni otvoritvi II. slovenske umetniške razstave je govoril podpredsednik slovenskega umetniškega društva dr. Miljutin Zarnik ponosne besede, da Slovenci na političnem in na gospodarskem polju sicer ne bomo slavili zmag, da pa jih lahko slavimo na kulturnem polju.

Taka zmaga na kulturnem polju — je namignil dr. Zarnik — je tudi II. slovenska umetniška razstava.

Kdor si je pa ogledal razstavo, kdor je prestudiral razstavljenе umotvore — tisto spozna hitro, da ponosne besede dr. Zarnika niso bile drugega nič, kakor — lepe besede, kajti umetniška razstava je vse prej, kakor slovenska zmaga na kulturnem polju.

Istina je — in te ne more nihče prerekati — da je mej slovenskimi slikarji in umetniki nekaj lepih talentov (posebno Strnen), deloma pa so se udali umetniškim strujam, ki so sicer moderne, a vendar ne uživajo nikjer simpatij občinstva, ker nasprotujejo estetičnim njegovim čutilom.

Ne lastimo si sodbe, katera tehnika je prava in katera ne, le s stališča individualnega ukusa — ki je suveren! — izrekamo svoje mnenje, da je ona struja, ki jo najodločneje zastopa gosp. Jakopič, izrodek mode, efemeren pojav, ki je že tod in tam opuščjen in ki ni občinstva nikjer ogrel. Ne glede na to, pa je gotovo, da mora biti vsak slikar, ki slika — da rabimo vulgaren, a najbolj znan izraz — secesijonistiško, mojster prve vrste, pravi virtuoz, v tej tehniki, nekak Segantini, sicer je vsak uspeh izključen. Takih mojstrov v tej tehniki pa smo v razstavi zaman iskali. Morda bi ta in oni, ako bi gladko slikal, našel najlaskavejše priznanje, mej tem, ko obuja sedaj le — začudenje.

Razgleduje razstavljenе umotvore, smo se spomnili Cankarjevega romana „Tujci“. II. slovenska umetniška razstava je priča, da je Cankar pisal golo resnico. Ti naši umetniki — kakor tudi deloma naši beletristi — so se odtujili narodu popolnoma in nimajo na sebi nič slovenskega.

Uspeh II. „slovenske“ umetniške razstave je — mučno razočaranje. Morda ne bo to brez ko-

risti, morda odpre to oči slovenskim umetnikom, morda provzroči to na polju upodablajočih umetnosti kakor tudi v literaturi zdravo reakcijo in potisne naše kulturno prizadevanje v naravno strugo — ali — nam se zdi, oziroma čustva nam pravijo, da je ta nada — prazna. R.

Politični pregled.

Notranji položaj. — Cesarjevi želji, da bodi kmalu konec nagodbenim pogajanjem, je vlada ugodila in se je dotično porazumljenje že doseglo. Sedaj ima ministrski predsednik priliko premišljevat, kako da omogoči parlamentarno obravnavanje nagodbe. Na to, kje dobi večino, ki mu nagodbo odobri, še ne misli sedaj, saj mu dela samo obravnavanje zadosti skrbi. V prvi vrsti ima opraviti s Čehi. Ti so izjavili, da ne pripuste parlamentarnega obravnavanja nagodbe, dokler ne zadobe zadoščenja za razveljavljenje jezikovnih naredb. Vse češko časopisje deluje v tem smislu in ministrski predsednik je primoran, da poskusi s „spravnimi konferencami“ mej Čehi in Nemci preprečiti vsako obstrukcijo proti nagodbi. Njegov ponedeljski oficijozus poroča, da ima ministrski predsednik že svoj „načrt“. S tem pa mu najbrž ne bo dosti pomagano. Čehi so oglasili svoje zahteve, Nemci pa izjavljajo, da tem zahtevam ne ugone. Körber bo torej prejkone obsedel mej dvema stoloma, kajti vse okolnosti kažejo vsaj sedaj, da sprava ni dosegljiva, da pravne konference ne bodo imele uspeha. No, Körber se jih hoče vse jedno lotiti in kadar bodo konference končane — naj imajo že katerikoli uspeh — hoče sklicati državni zbor.

Deželnozbornske volitve. — Volilno gibanje v tistih kronovinah, koder se bodo vršile tekom meseca oktobra in novembra volitve v deželni zbor, je že jako živahno. Posebno pozornost obujajo volitve na Dolenjem Avstrijskem, ker je tam boj ne le za mandate, nego za večino v deželnem zboru. Doslej so imeli večino krščanski socialisti, a ta ni bila velika. Sedaj so se združile vse svobodomiselne stranke na skupno borbo proti krščanskim socialistom. Boj bo seveda hud in krščanski socialisti se tudi zavedajo, da jim preti velikanska nevarnost. Kakšen bo izid, tega seveda ni mogoče uganiti. — Na Štajerskem so nemški nacionalci priredili v Fürstenfeldu shod, ki pa so ga socialni demokratje razgnali.

Hrvatska. — V Karlovcih v Sremu je bil te dni manifestacijski shod, ki so ga priredili Srbi. Shod je bil mnogoštevilno obiskan. Z vseh strani so prihiteli Srbi in so ogorčeno protestovali proti zagrebškim dogodbam.

Ogrska. — Kakor znano, se je prestolonaslednik nadvojvoda Fran Ferdinand pred nekaj leti poročil z grofico Chotek, katero je cesar imenoval za kneginjo Hohenburg. Tedaj se je nadvojvoda Fran Ferdinand za svoje bodoče otroke odpovedal vsem pravicam do prestola. Te dni je njegova soproga povila sina. Tem povodom izpravljajo glasila ogrske neodvisne stranke, da vzlic nadvojvodovi renunciaciji smatrajo sina kneginje Hohenburg za pravega prestolonaslednika. Hišni zakoni dinastije, pravijo ti listi, niso obvezni za ogrsko državo in je nadvojvodova renunciacija na Ogrskem neveljavna. Ti listi dostavljajo v omenjenem smislu pisanim izjavam soglasno, da utegne dan, ko je bil rojen sin nadvojvode Franca Ferdinanda in kneginje Hohenburg, biti morda začetek usodepolnih dogodb v rodovini Habsburžanov.

Bolgarska. — Ob udeležbi ruskega velikega kneza Aleksandra Nikolajeviča in generala grofa Ignatjeva se bo vršila te dni znamenita slavnost, obletnica zmage na Šipka prehodu. S prehodom preko Šipke je bila odločena ruskoturška vojna in izvojevana neodvisnost Bolgarske. Skoro ob istem